PROGRAM DZIAŁANIA GALERII ARSENAŁ W BIAŁYMSTOKU NA OKRES: STYCZEŃ 2025 – GRUDZIEŃ 2027

I. Ogólna charakterystyka instytucji

Galeria Arsenał w Białymstoku jest miejską instytucją upowszechniającą sztukę współczesną poprzez prezentację, promocję i edukację; prowadzącą działalność wydawniczą w obszarze sztuki i gromadzącą kolekcję dzieł sztuki współczesnej. Założenia programowo-organizacyjne Galerii opierają się na jej statucie, który nakłada na Galerię określone cele i zadania i wyznacza jej tożsamość w pejzażu kulturalnym miasta. Misja i cele strategiczne Galerii zawarte są w *Strategii rozwoju Galerii Arsenał w Białymstoku na lata 2022-2028* i zgodnie z nią planuję realizację następujących celów:

1) tworzenie otwartej, przyjaznej odbiorcy instytucji, która przez konsekwentne prezentowanie i promowanie sztuki współczesnej zwiększa jej społeczną istotność.
2) zwiększanie kompetencji kulturowych mieszkańców Białegostoku przez wyposażenie ich w narzędzia rozumienia współczesności.
3) tworzenie płaszczyzny dla demokratycznej dyskusji i sporu w kontekstach, w których jesteśmy usytuowani.
4) wykorzystanie sztuki jako narzędzia mediacji w procesach integracyjnych różnych grup społecznych przede wszystkim marginalizowanych i wykluczanych.
5) rozwijanie współpracy, szczególnie w obszarze wymiany doświadczeń z partnerami zza wschodniej granicy i obszaru Trójmorza.
6) budowanie wiedzy na temat sztuki współczesnej wśród różnych grup odbiorców poprzez nowocześnie sprofilowane działania edukacyjne.
7) rozwijanie potencjału organizacyjnego oraz infrastrukturalnego instytucji, wzmacnianie pozycji Galerii Arsenał na polu sztuki.

II. Plany na okres: styczeń 2025 – grudzień 2027

Planowany program na lata 2025-2027 wynika z dotychczasowych działań Galerii i stanowi ich modyfikowaną wobec potrzeb kontynuację. Ważnym punktem wyjścia jest analiza dotychczasowych osiągnięć i zmian zachodzących w samej instytucji. Ostatnie pięć lat funkcjonowania Galerii przebiega pod znakiem budowania relacji horyzontalnych, większej samodzielności i autonomiczności pracowników merytorycznych. Obecnie program wystawienniczy jest efektem demokratycznych negocjacji zespołu kuratorskiego, w którym

jest dyrektorka i kuratorki Galerii. Decyzja wyboru wystaw podejmowana jest wspólnie z jednorocznym wyprzedzeniem. Nie zaciągam długotrwałych zobowiązań mając na uwadze przede wszystkim dynamikę zmian zachodzących w sztuce i w rzeczywistości. Zależy mi na aktualności podejmowanego dyskursu, ale również na umożliwieniu moim współpracownicom wypowiedzi na interesujące i ważne dla nas wszystkich tematy.

Atutem Galerii jest praca zespołowa i narzędzia, których używamy do analizy i ulepszania naszych działań (np. kształcenie zespołu, audyty wewnętrzne, badania prowadzone wśród publiczności), zaś słabą stroną – fakt, że w stosunku do instytucji, z którymi konkurujemy, nasze możliwości lokalowo-finansowe są dosyć ograniczone i realizujemy bardzo dużo wymagających projektów, co stanowi duże obciążenie dla zespołu.

Proponowany przeze mnie program obejmuje budowanie otwartej, przyjaznej odbiorcy instytucji, która w konsekwentny sposób będzie prezentowała i promowała sztukę współczesną, zadba o jej rozwój i będzie miejscem rozszerzania zainteresowań i wiedzy o sztuce wśród mieszkańców miasta; miejscem kreowania nowych idei oraz wspólnoty społecznej, a jednocześnie będzie tego miasta skuteczną promocją. Ale dziś chciałabym podkreślić znaczenie namysłu nad jakością pracy i naszymi zasobami, będziemy się nad tym pochylać w równym stopniu co nad kwestiami równości, ekologii czy de-wzrostu. Służyć temu mają takie projekty jak „Laboratorium badań nad szczęściem" czy „Miasto-przestrzeń-społeczność". Nadal naszym priorytetem będzie silna identyfikacja z miastem, uwzględniająca program polityki kulturalnej, budowania sieci partnerskiej z instytucjami i środowiskami naukowymi w Białymstoku, i poza miastem. Będę kontynuowała współpracę z artystami i instytucjami na Wschodzie, która pozytywnie wyróżnia nas na mapie Polski i Europy. Zależy mi szczególnie na realizacji projektów sieciujących artystów i kuratorów z państw Europy Wschodniej, na budowaniu płaszczyzny różnorodnych spotkań, tworzeniu środowisk i zaczynu dla stałej współpracy. Znaczenie takich działań uświadamiają mi sygnały od artystów i kuratorów, którzy swoją sieć partnerskich kontaktów zbudowali w oparciu o projekty realizowane w Arsenale.

III. Działalność statutowa – program do realizacji na okres: styczeń 2025 - grudzień 2027

1. Działalność wystawiennicza

W zakresie wystawienniczym i upowszechniającym planuję realizację co najmniej 10 wystaw rocznie, z rozbudowanym systemem wydarzeń towarzyszących (oprowadzań, dyskusji,

warsztatów, spacerów edukacyjnych i innych działań dostosowanych do specyfiki wystawy), skierowanych do różnorodnym grup odbiorców. Pozwala to na pełniejsze wykorzystanie potencjału wystawy. Zależy mi na współpracy interdyscyplinarnej, na różnorodności, przenikaniu się awangard. Ważna jest dla mnie obecność wystaw wschodnich, szczególnie wobec wojny w Ukrainie i kryzysu demokracji w Białorusi, ale chciałabym podejmować te tematy wspólnie z artystami Łotwy, Litwy, Estonii czy Czech, a także z obszarów będących na początku drogi do suwerenności i demokracji. W latach 2025-2027 planuję kontynuację cyklicznych warsztatów, wypracowanych przez zespół edukatorski; w tym cieszącego się dużym zainteresowaniem SEPPO, spacerów, oprowadzań w językach: polskim, białoruskim, ukraińskim czy angielskim. Planuję w miarę możliwości zwiększenie ilości debat, w tym interdyscyplinarnych, nawiązujących do tematyki prezentowanych projektów. Zakładam też dużą elastyczność i uważność w otwieraniu się na potrzeby białostockiej publiczności. Wśród projektów zaplanowanych są takie jak : wystawa kolekcji zinterpretowana przez dwie kuratorki Lenę Prenz (Białoruś) i Tatianę Kociubińską (Ukraina), wystawa „Wspólny krajobraz/ pozdrowienia od nieznajomego", wystawy Wandy Czełkowskiej, Moniki Drożyńskiej, Alicji Pakosz, Katii Libkin, Pakui Hardware, Rafała Zajko. Planuję współpracę z Hanną Kadyrovą, Niamh O'Maley, Kateriną Aliinyk, Fatmą Bucak, Serbanem Savu, Anną Orbaczewską, Oskarem Dawickim i Katarzyną Kozyrą oraz Moniką Sosnowską.

1.1. Działalność w przestrzeni publicznej. Ważnym elementem działalności Galerii jest wychodzenie z budynku Galerii i otwieranie się na potrzeby szerokiej publiczności. Z jednej strony będzie to kontynuacja miękkich działań np. warsztatów wędrownych ze społecznością osiedli (dom osiedlowy przy ul. Barszczańskiej), z uchodźcami czy grupami wykluczonymi. Chciałabym, aby *Laboratorium badań nad szczęściem* i doświadczenia zdobyte przy tym projekcie znalazły swoją kontynuację w spotkaniach integrujących mieszkańców wokół kwestii zagospodarowania miasta, refleksji nad jego charakterem i budowania wspólnoty.

2. Działalność edukacyjna

Priorytetem pozostanie praca z różnymi grupami społecznymi, uwzględniając wykluczenia. Chciałabym na bieżąco analizować potrzeby różnorodnych odbiorców tak, by program edukacji spełniał ich oczekiwania i budowany był w oparciu o idee partycypacji, choć jednocześnie uważam, że kontynuacja przygotowanych przez zespół cykli warsztatowych jest właściwą strategią. Planuję realizację działań edukacyjnych poza Galerią we współpracy z Uniwersytetem w Białymstoku i innymi ośrodkami, w tym osiedlowymi domami kultury, Świetlicą Dziennego Pobytu dla Dzieci na ul. Barszczańskiej w Białymstoku i innymi instytucjami o podobnym profilu. Zamierzam też kontynuować rozpoczęte cykle oraz

współpracę z partnerami takimi jak fundacje: Kultura bez barier, Brakujące elementy czy Centrum Edukacji Obywatelskiej.

3. Gromadzenie zbiorów

Kontynuacja rozbudowy *Kolekcji II Galerii Arsenał*. Prace z budowanej od początku lat 90-tych kolekcji prezentowane są na wystawach organizowanych w Polsce i na świecie. W minionej pięciolatce zrealizowaliśmy 6 wystaw problemowych na bazie kolekcji, w tym wystawę *Nadzieja Radykalna* w Muzeum Narodowym w Tbilisi, która została uznana za najważniejszą wystawę sztuki współczesnej prezentowaną w tym miejscu. Przygotowaliśmy internetowe wydawnictwo uzupełniające publikację *Zbiór otwarty*. Obecnie pracuję nad dużą wystawą prac z kolekcji dla Miejskiej Galerii Arsenał w Poznaniu. Duża część naszej kolekcji będzie prezentowana w Muzeum Narodowym w Krakowie. W 2025 roku planuje wystawę z kolekcji w Galerii GT w Belfaście w ramach Sezonu Polsko Brytyjskiego, a w 2026 roku nową odsłonę *Nadziei Radykalnej* z kolekcji w Muzeum Sztuki Współczesnej w Belgradzie. Planuję dalsze prace nad digitalizacją i konserwacją zbiorów, rozszerzaniem kolekcji poprzez zakupy prac artystów z Polski i Europy Centralno-Wschodniej. W związku ze zmianami kadrowymi w instytucji przewiduję zatrudnić na część etatu profesjonalistę, który otoczy zbiory fachową opieką konserwatorską. Planuję zakup prac ukraińskiego Open Group, Olgi Dmowskiej, Pakui Hardware, Liliany Zeic, Janka Simona, Patryka Różyckiego, Kateriny Aliinyk.

4. Plany wydawnicze

Planuję ograniczenie wydawania drukowanych katalogów wystaw na rzecz profesjonalizacji wydawnictw do wystaw problemowych i książek autorskich, jak zrealizowany przez Galerię notatnik Dana Perjovschiego, czy będąca w realizacji książeczka z rysunkami Alevtiny Kakhidze. I tak np. w 2025 roku we współpracy z Lesią Pszczółką zrealizujemy album fotograficzny „Ruiny".

5. Działalność upowszechniania kultury/ organizacji imprez

Wszystkie nasze wystawy opakowane są wydarzeniami, które mają na celu skomunikowanie ich z jak największą publicznością, rozwinięcie wątków podejmowanych przez projekt, uzupełnienie i dopowiedzenie, uatrakcyjnienie projektu. Formy jakie stosujemy zależą od charakteru i tematu wystawy. Planuję debaty, koncerty, spotkania o różnym charakterze

w zależności od projektu; szukając, możliwie szeroko, inspiracji i wsłuchując się w potrzeby środowiska, jednocześnie nie zaniedbując spójności tych działań z wystawami.
Planuję kontynuację programu rezydencji. Każdy pobyt rezydencki jest okazją do nawiązania długofalowych kontaktów, ale też do świeżego spojrzenia na nasze miasto, podjęcia dyskusji o jego kondycji i do tworzenia prac z nim związanych. Stanowi także świetną promocję Białegostoku i daje szansę na wyraźne umiejscowienie Galerii w ramach ogólnoeuropejskiej mapy instytucji sztuki. Planuję realizację trzech pobytów rezydenckich rocznie, z możliwością rozszerzenia w przypadku pozyskania dodatkowych środków. W dalszym ciągu priorytetem będą rezydencje artystów z Ukrainy i Białorusi, a także rezydencje bezpośrednio związane z programem wystawienniczym Galerii.

6. Współpraca z instytucjami /ngo/ innymi podmiotami.

Poważnie myślę o współpracy z innymi podmiotami. Dobrze przemyślana czyni naszą ofertę atrakcyjniejszą. Idea kultury jako zespołu naczyń połączonych jest mi bliska. Zależy mi na współpracy z profesjonalistami różnych dziedzin, chciałabym zapraszać ich do udziału w naszych projektach. Niektóre podmioty są od lat naszymi naturalnymi partnerami, inne pojawiają się razem z nowymi projektami, wynikają z dyktowanych przez nie potrzeb. Widzę też sens w zapraszaniu do naszych przestrzeni obcych projektów, oczywiście w miarę możliwości, gdy nie narusza to programu Galerii. Nie ograniczam obszaru szukania sojuszników i partnerów wyłącznie do terytorium miasta, będziemy pracowali także nad współpracą międzynarodową.

IV. Siedziba - planowane działania remontowe

Przez ostatnie pięć lat udało się doprowadzić do istotnych remontów w starej elektrowni, ale bardzo pilne jest ustalenie kwestii własności, poszerzenie drogi dojazdowej, postawienie ogrodzenia od strony PGE, budowa przejścia nad rzeką, naprawa dachu, osuszenie i odnowienie piwnic. Wskazane byłoby odnowienie ścian nośnych i odsłonięcie elewacji, jednak w planowanym okresie nie zdołamy tego zrealizować. Konieczna natomiast jest budowa niezależnego od siedziby PGE węzła ciepłowniczego, a jego realizację przewiduję w 2025 roku. Prace te są konieczne ze względu na bezpieczeństwo i trwałość budynku, komfort zwiedzających i pracowników, ale też na estetykę i wizerunek miasta. Nadal uważam, że przebudowa elektrowni powinna być jednym ważnych punktów w planach strategicznych Miasta. Jednak niezależnie od jej dalszych losów konieczne są bieżące remonty w budynku przy ul. A. Mickiewicza. W obu budynkach nadal pozostają nierozwiązane kwestie dostępu

na piętro osobom z niepełnosprawnością, w związku z nowymi przepisami prawa w zakresie dostępności architektonicznej obiektów publicznych – budowa windy w klatce schodowej jest konieczna. Wskazane także jest pozyskanie przestrzeni biurowej w celu poprawy warunków pracy pracowników Galerii. Jedynym możliwym rozwiązaniem jest zaadaptowanie na przestrzenie biurowe starego magazynu dzieł sztuki na poddaszu, co wiąże się z koniecznością przeniesienia zbiorów i pozyskania większej przestrzeni magazynowej poza siedzibami instytucji, a będzie realne pod warunkiem jej znalezienia.

V. Organizacja instytucji

Wobec ilości zadań i naszych starań, by realizować je jak najlepiej Galeria odczuwa nadal braki kadrowe, ale jednocześnie nie jest w stanie zorganizować nowych miejsc pracy w obrębie budynku przy ul. A. Mickiewicza 2. Chciałabym poddawać ciągłej konstruktywnej analizie metody pracy w Galerii, tworzyć warunki pracy, w których pracownicy mają szanse na indywidualny rozwój. Planuję zwiększenie zatrudnienia o jeden etat opiekuna wystaw, przy zachowaniu dotychczasowego schematu organizacyjnego Galerii.

VI. Budżet / Finanse

Dotacje podmiotowe i celowe na działalność Galerii w latach 2025-2027 powinny uwzględniać potrzeby instytucji, określone planami merytorycznymi i inwestycyjnymi, biorąc pod uwagę sukcesywne zwiększenia wynikające ze wzrostu cen usług i płacy minimalnej. Niezależnie od wysokości dotacji z budżetu Miasta dodatkowych środków na działalność będziemy poszukiwać występując o granty m.in. do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, fundacji, instytutów czy uczestnicząc w programach unijnych.

VII. Podsumowanie

Plany i perspektywy Galerii Arsenał są ściśle związane planami Miasta, więc oczywistym jest uczestniczenie Galerii w realizacji polityki kulturalnej Miasta. Realizacja przestawionego programu ma służyć rozwojowi Galerii i jej zespołu, ma również polepszyć kondycję budynku starej elektrowni. Należy jednak pamiętać, że będzie on wymagał dalszych starań adaptacyjnych, których nie będzie można zrealizować w okresie trzech nadchodzących lat.

.....

Monika Szewczyk